

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 407/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Suomen tulevaisuutta uhkaavasta matalasta syntyvyydestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Vornasen /tv näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 407/2025 vp:

Mihin tuntuviin taloudellisiin toimiin hallitus ryhtyy syntyvyyden kääntämiseksi nousuun ja

miten suomalaisten määrä sekä hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus turvataan ilman maahanmuuttoa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Syntyvyyden romahdus on suomalaiselle yhteiskunnalle valtava haaste. Hallitus on sitoutunut ohjelmassaan vahvistamaan lapsiperhemyönteistä politiikkaa ja kiinnittämään huomiota lapsi- ja perhevaikutusten arviointiin päätöksenteossa. Kansallista lapsistrategiaa toimeenpannaan hallituskauden aikana strategian mukaisella toimeenpanosuunnitelmalla. Parlamentaarisen komitean mukaisen lapsistrategian tavoitteena on vahvistaa lapsi- ja perhemyönteisiä rakenteita, turvata lasten oikeudet sekä edistää perheiden hyvinvointia yli hallituskausien. Lapsistrategialle määrättyjen tehtävien mukaisesti edistetään lapsivaikutusten arvioinnin vakiinnuttamista osaksi päätöksentekoa.

Sosiaali- ja terveysministeriö käynnisti kesällä 2024 hallitusohjelman pohjalta hankkeen, jossa teetettiin asiantuntijaselvitys syntyvyyden laskun syistä ja keinoista tukea syntyvyyttä. Lisäksi työryhmä valmisteli ehdotuksen lapsitoiveita tukemiseksi ja kuuli valmistelun aikana laajalti asiantuntijoita ja mm. nuorisojärjestöjä. Syntyvyyden laskuun ei asiantuntijoiden mukaan ole yhtä yksittäistä selkeää syytä, vaan laskeva trendi on monien tekijöiden summa. Kyseessä on maailmanlaajuinen ilmiö. Helppoja ratkaisuja syntyvyyden laskun pysäyttämiseen ei ole. Kulttuuristen muutosten ohella syntyvyyteen heijastuvat muun muassa parisuhteiden haurastuminen, mielen-terveyskysymykset, työmarkkina-asema ja toimeentulo, vanhempana jaksaminen sekä työn ja perheen yhteensovittamisen mahdollisuudet. Siksi em. työryhmä ehdotti muistiossaan (VN 2025:35) laajaa valikoimaa keinoja, joiden arvioidaan voivan tukea lapsitoiveiden toteutumista ja

siten pysäyttää syntyvyyden laskeminen. Ehdotukset liittyivät muun muassa hedelmällisyystietoisuuteen ja -hoitoihin, nuorten hyvinvointiin, työelämän tasa-arvoon sekä lapsiperheiden palveluihin ja etuuksiin.

Suomalaisten nuorten aikuisten ja perheiden toteutunut lapsiluku ja lapsitoiveet eivät kohtaa, mikä on inhimillisesti katsoen surullista. Joka kolmasosa lapsista jää syntymättä eri syistä. Puoliväliriihessä hallitus osoitti rahoituksen (vuosille 2026–29) synnytyspeloista ja keskenmenoista toipumista sekä synnytysvalmennuksia kehittäväälle hankkeelle. Lisäksi munasolun luovuttajan haittakorvaukseen tehdään tasokorotus vuonna 2026. Työryhmän kuulemien asiantuntijoiden mukaan ajallisesti rajattujen, suurienkin taloudellisten kannustimien vaikutuksista on heikosti näyttöä ja lisäksi niiden avulla saavutettu syntyvyyden nousu vaikuttaa usein laimenevan ajan kuluessa. Hallituksen muita syntyvyyttä tukevia toimia ovat mm. Kela-korvauksen palauttaminen lapsettomuushoitoihin ja korvaustason nosto. Myös äitiysavustuksen arvoa nostetaan 40 eurolla 210 euroon vuonna 2026, millä tuetaan perheitä lapsen ensimmäisinä viikkoina ja kuukausina.

Lapsilisäjärjestelmää on kuluvalle vaalikaudella kehitetty ottamalla käyttöön alle kolmivuotiaiden lasten lapsilisän korotusosa. Lisäksi monilapsisten perheiden lapsilisän tasoa ja lapsilisän yksinhuoltajakorotusta on nostettu. Nämä korotukset kohdentuvat niihin perheisiin, jotka tutkimusten mukaan ovat muita useammin köyhyysriskissä. Lapsilisäjärjestelmän uudistamista arvioimaan on asetettu kaksi selvityshenkilöä, joiden on määrä antaa ehdotuksensa järjestelmän kehittämisestä keväällä 2026. Tarkoituksena on tukea lapsiperhemyönteisyyttä ja perheiden toimeentuloa. Lapsiperheiden sosiaaliturvaa tarkastellaan kokonaisuutena parlamentaarisessa sosiaaliturvakomiteassa.

Matala syntyvyys ja pienenevät ikäluokat voivat johtaa supistuvaan työikäisen väestön määrään, mikä asettaisi haasteita hyvinvointivaltion rahoitus pohjalle. Ilman maahanmuuttoa Suomen työikäinen väestö supistuisi jo nykyisin. Toisaalta on todennäköistä, että Suomeen tulee tulevaisuudessaakin maahanmuuttoa enemmän kuin maasta muuttaa ihmisiä pois. Tässä mielessä ei ole todennäköistä, ettei Suomeen kohdistuisi maahanmuuttoa tulevaisuudessaakin. Suomeen on suuntautunut nettomaahanmuuttoa koko 2000-luvun. Viime vuosina nettomaahanmuutto on ollut poikkeuksellisen suurta osin Ukrainasta Suomeen suuntautuneen maahanmuuton vuoksi. Valtiovarainministeriön talven 2024 taloudellisessa katsauksessa nettomaahanmuutoksi oletetaan pitkällä aikavälillä 25 000 henkeä vuodessa. Tällä oletuksella Suomen väestö pysyisi vähintään nykyisellä tasolla pitkälle 2000-luvulle. Pienemmän maahanmuuton skenaariossa (nettomaahanmuutto 15 000 henkeä vuodessa) työikäinen väestö supistuisi 77 000 hengellä vuoteen 2035 mennessä, mikä vähentäisi työvoimaan 46 000 hengellä. Hyvinvointivaltion rahoituksen näkökulmasta onkin tärkeää huolehtia korkeasta työllisyysasteesta. Hallitus tavoittelee pitkällä aikavälillä työllisyyden nostamista Pohjoismaiselle tasolle 80 prosenttiin. Hallituksen työllisyystoimien rakenteellisten vaikutusten arvioidaan olevan noin 90 000 työllisen verran työllisyyttä vahvistava.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen perusteella syntyvyys on kohoamassa tänä vuonna aavistuksen, noin vuoden 2022 tasolle. Nousu on kuitenkin pientä, ja toteutuneella syntyvyyden laskulla sekä edelleen jatkuvalla matalalla syntyvyydellä on jo nyt vaikutuksia suomalaiseen yhteiskuntaan. Asiantuntijoiden mielestä ei riitä, että etsimme keinoja tukea yksilöiden lapsitoiveiden toteutumista ja syntyvyyttä. Lisäksi meidän on löydettävä keinoja siihen, miten yhteiskuntana sopeudumme jo tapahtuneeseen muutokseen ja sen kasvaviin vaikutuksiin. Tähän tarvitaan pitkäjänteistä yhteistyötä yli ministeriö- ja sektorirajojen, sillä syntyvyyden lasku koskettaa kaikkia sektoreita.

Helsingissä 11.12.2025

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen